

Zbornik ob sedemdesetletnici red. prof. dr. Miroslava Stiplovška je nastal načrtovano in spontano obenem. Načrtovano zato, ker smo Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete in še posebej člani njegove Katedre za sodobno zgodovino red. prof. dr. Božo Repe, doc. dr. Mitja Ferenc in podpisani, bili prepričani, da jubilej uglednega in cenjenega profesorja ne more miniti, ne da bi ga tudi širše strokovno obeležili. Prof. Stiplovšek namreč sodi ob bok utemeljiteljem sodobnega slovenskega zgodovinopisja, profesorjem Zwittru, Grafenauerju, Gestrinu, Mikužu, Ferencu, Vilfanu, Pleterskemu in Meliku. Spontano pa zato, ker smo se brez dolgotrajnih analiz in globokih razmišljanj, odločili, povabiti slovenske zgodovinarje, da njegov jubilej počastijo z znanstvenimi članki v jubilejnem zborniku.

Našo prošnjo smo naslovili na zgodovinarje, raziskovalce slovenske preteklosti na Oddelku za zgodovino FF in na sorodnih oddelkih ter katedrah ljubljanske in drugih dveh slovenskih univerz. K sodelovanju smo povabili kolege z Inštituta za novejšo zgodovino in druge raziskovalce sodobne zgodovine pa tudi vse tiste slovenske zgodovinarje, ki imajo o zgodovini in svojih raziskovalnih dognanjih, kaj tehtnega povedati. Nikomur nismo predpisovali vsebine prispevka. Naš namen je bil le, da s prispevki zajamejo vsaj dve temeljni področji znanstvenega interesa prof. Stiplovška – slovensko/jugoslovansko sodobno zgodovino in lokalno zgodovino. Prav pri zadnji nam je bilo zelo veliko do tega, da se je našemu vabilu odzvala tudi županja njegovih rodnih Domžal Cveta Zalokar Oražem, ki je tudi v mnogo čem zaslužna, da je knjiga ugledala luč sveta. Zgodovinarjev, ki raziskujejo tako tematiko je razmeroma veliko in je zato prav mogoče, da katerega od njih naša prošnja ni našla. Vsem tistim se iskreno opravičujemo, saj nikakor ni bil naš namen kogar koli zavestno izločati. Ne nazadnje je zagotovo prof. Stiplovšek, tisti med nami, ki nenehno stremi k sodelovanju vseh zgodovinarjev, ne glede na njihovo starost, spol, delovno mesto ali politično prepričanje. Če bi bil izbor povabljenecv k sodelovanju za njegov zbornik selektiven mu to nikakor ne bi bilo po godu in zbornik ne bi dosegel svojega namena. Število avtorjev in tehtna vsebina njihovih prispevkov pa pričata o tem, da je bil namen dosežen. Vesel sem, da sem bil lahko urednik takega zbornika. Tako kot sem počaščen, da sem bil študent in sem kolega ter prijatelj, tako priljubljenega profesorja in cenjenega raziskovalca kot je dr. Miroslav Stiplovšek.

Našemu vabilu se je odzvalo tako veliko število kolegov, da smo bili presenečeni celo inciatorji. Svoje prispevke je poslalo kar 38 strokovnjakov, ki so napisali okoli petsto strani znanstvenega besedila. Urednik je bil zato celo prisiljen, da je nekatere članke moral nekoliko skrajšati, vendar nikoli na račun njihove vsebine oz. znanstvene povednosti. Urednik se tudi ni spuščal v kakršne koli posege ali popravke znanstvenih besedil. Za njihovo verodostojnost seveda odgovarjajo avtorji sami. Izključno zaradi materialnih razlogov in obsežnosti zbornika, žal besedil tudi ni bilo mogoče oddati v pregled lektorju.

Vsebinska prispevkov je razdeljena na štiri vsebinske sklope. V prvem sklopu, ki je naslovljen Zgodovinska razmišljanja, sta dva avtorja spet enkrat pokazala, kako se lahko tudi z najstarejšo zgodovino manipulira in jo izrablja za dnevno politiko ter nabiranje političnih točk. Drugi sklop sestavlja dvaindvajset razprav iz slovenske in jugoslovanske sodobne zgodovine. Med avtorji ne manjka tako rekoč nihče od resnih slovenskih

raziskovalcev sodobne zgodovine, ki v stroki kaj pomenijo. Tretji sklop pa je napisalo petnajst avtorjev. Ta del nosi naslov "Prispevki iz lokalne zgodovine in zgodovine domžalskega ter kamniškega območja". Štirje avtorji obdelujejo širšo slovensko lokalno zgodovinsko problematiko in probleme poučevanja lokalne zgodovine v učnih načrtih za osnovno in srednjo šolo, enajst pa se jih je lotilo zgodovine domžalskega in kamniškega območja. Četrty sklop je pravzaprav prvi. Lahko bi mu rekli kar predstaviten sklop. Vanj sta, poleg uvoda, ki ga pravkar berete, umeščena še dva priložnostna zapisa o jubileju. Prvega sem o delu in življenjski poti jubilaranta, prispeval urednik, drugega pa tistega, ki nam odkriva še, "domžalsko" plat prof. Stiplovška, je prispevala domžalska županja in ga naslovlila Prispevek častnega občana prof. dr. Miroslava Stiplovška k obogatitvi zgodovinske in kulturne podobe domžalske občine". Predstavitev prof. Stiplovška zaokrožuje njegova bibliografija za zadnjih deset let, ki jo je sestavila Nataša Stergar. Bibliografijo za prejšnje razdobje pa je mogoče najti v Zgodovinskem časopisu, ko smo proslavljali njegovo šestdesetletnico.

"Stiplovškov zbornik" ima še eno pomembno razsežnost. Razprave v njem so tako kronološko kakor tudi vsebinsko tako raznolike in široko zasnovane, da zajemajo domala vsa področja zgodovinskega raziskovanja. Časovno segajo od antike, preko srednjega in novega veka, vse do današnjih dni. Vsebinsko se dotikajo tako politične, kot kulturne zgodovine, vsakdanjega življenja, narodnostne problematike, pa tudi gospodarskih in socialnih tem. Znanstvene prispevke sem znotraj tematskih sklopov, uredil po vsebinskem in kronološkem načelu. Vsak sklop se začne s temami iz najstarejših obdobj, ki jim sledijo teme iz novejšega časa. Časovni trak je prekinjen le takrat, ko se je več avtorjev ukvarjalo s podobnimi temami npr. z gospodarskimi ali političnimi. Toda tudi te so razvrščene po časovnem sosedju. Ta zbornik bi torej mogli imeti kar za nekakšen učbenik slovenske sodobne zgodovine, čeprav teme med seboj niso v neposredni zvezi. Prav bi bilo, da bi ga vsaj prelistalo čim več bralcev.

Upam, da bo prof. dr. Miroslav Stiplovšek z "svojim" zbornikom zadovoljen.

Brez vsestranske podpore Oddelka za zgodovino FF in njegovega predstojnika doc. dr. Marka Štuhca in Občine Domžale ter njene županje Cvete Zalokar Oražem, pa ga zagotovo ne bi bilo. Obema in podjetju Medit d.o.o. z Francijem Čudnom na čelu, ki je zbornik pripravilo za izdajo v najkrajšem možnem času, gre zato velika zahvala.

Dušan Nečak